

Uppföljningsbeslut

Uppföljning av kvalitetsgranskning av lärares
arbete för att tidigt motverka könsbundna
utbildnings- och yrkesval vid Rostaskolan i
Örebro kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av hur lärare arbetar för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval vid Rostaskolan i Örebro kommun. Granskningen genomfördes under våren 2023.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen två utvecklingsområden som angetts i beslut den 29 juni 2023.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Rostaskolan senast den 8 januari 2024 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Örebros kommun har inkommit med en sådan redovisning den 8 januari 2024.

Beslut efter uppföljning:

Skolinspektionen bedömer vidtagna åtgärder på följande sätt:

- Lärarna behöver kontinuerligt anlägga ett jämställdhetsperspektiv på undervisningens innehåll i samtliga ämnen.

Huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten på skolenheten.

- Lärarna behöver mer systematiskt integrera studie- och yrkesvägledningen i undervisningen samt se till att hålla studie- och yrkesvägledningen aktuell och relevant.

Ytterligare kvalitetshöjande insatser behövs.

Skolinspektionens samlade bedömning är att ytterligare åtgärder behövs för att höja kvaliteten. Myndigheten förutsätter att huvudmannen tar ansvar för ett fortsatt utvecklingsarbete.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Bakgrund

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande:

- Lärarna behöver kontinuerligt anlägga ett jämställdhetsperspektiv på undervisningens innehåll i samtliga ämnen.

Huvudmannen redovisar att rektorn har informerat personalen om Skolinspektionens beslut och bitt dem reflektera över könsstereotypa föreställningar vid medarbetarsamtalen. Skolans förstelärare planerar ett kollegialt arbete inför vårterminen 2024 vilket ska handla om hur lärarna kan utveckla arbetet med att få in jämställdhetsperspektivet i samtliga ämnen. Framöver ska läromedelsansvariga lägga ett jämställdhetsperspektiv på eventuella läromedelsinköp.

En förväntan finns om att det kollegiala lärandet kommer att uppmuntra till arbetssätt och metoder som ska motverka könsbundna studie- och yrkesval. En ytterligare förväntan är att eleverna på sikt kommer att få mer kunskap och förståelse för jämställdhetsfrågan men det är ingenting de kunnat se effekter av ännu.

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete även behövde inledas inom följande:

- Lärarna behöver mer systematiskt integrera studie- och yrkesvägledningen i undervisningen samt se till att hålla studie- och yrkesvägledningen aktuell och relevant.

Huvudmannen redovisar att förstelärarna på skolan fått i uppdrag att planera det framtida arbetet för att motverka könsbundna studie- och yrkesval genom att ge pedagogerna tips på material och undervisningsidéer kring jämställdhet. Framtida insatser som nämns är att skapa en digital mapp i vilken lärare ska kunna få kollegiala tips samt att vårdnadshavare ska komma till skolan för att berätta om sina yrken. De ska också framöver arbeta med skolans egen "Plan för studie- och yrkesvägledning som hela skolans ansvar" samt huvudmannens plan för studie- och yrkesvägledning, vilken förväntas beslutas under vårterminen 2024.

Det är, enligt huvudmannen, för tidigt att kunna se vilka effekter insatserna för en mer systematisk studie- och yrkesvägledning kan ge, men en förväntad effekt är att eleverna ska öka sin kompetens i att göra underbyggda val samt att lärarna i högre utsträckning ska förstå hur de kan påverka elevernas val och skapa likvärdig studie- och yrkesvägledning.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

X Maria Lundström

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Johansson

Föredragande utredare
Signerat av: Maria Lundström

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

[Lärares arbete för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval
\(\[skolinspektionen.se\]\(https://www.skolinspektionen.se\)\)](https://www.skolinspektionen.se/om-oss/om-utredningarna/utredning-2022-2023/larares-arbete-for-att-tidigt-motverka-konsbundna-utbildnings-och-yrkesval)

Bilaga 1: Författningsstöd

Av **1 kap. 5 § skollagen** framgår att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

I den inledande delen av läroplanen för grundskolan (**Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag**) framgår bland annat följande. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

I grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.1 Normer och värden**) anges att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska bidra till att skolan präglas av jämställdhet och att elever interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att alla som arbetar i skolan ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet. Vidare ska lärare specifikt synliggöra och diskutera med elever hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Läraren ska också planera och genomföra undervisningen så att elever möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.

Enligt grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.3 Elevers ansvar och inflytande**) ska läraren verka för att elever oberoende av könstillhörighet får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen. Vidare framgår av grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.6, Skolan och omvärlden**) att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund.

Enligt **2 kap. 29 § skollagen** ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Av förarbetena till skollagen (**Prop. 2009/10:165 s. 278-279**) framgår att den studie- och yrkesvägledningskompetensen inte nödvändigtvis behöver finnas inom den egna skolenheten. Många fristående skolor köper t.ex. in vägledningstjänster. Ett krav på att studie- och yrkesvägledningskompetens ska finnas innebär dock en tydlig markering av huvudmannens ansvar för att eleverna får tillgång till studie- och yrkesvägledning, samtidigt som organisationen även fortsättningsvis är en lokal fråga. I läroplanerna finns både riktlinjer för alla som arbetar i skolan och särskilda riktlinjer för studie- och yrkesvägledare eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter. Enligt förarbetena

speglar detta att både lärare, skolledare och särskilt utbildade studie- och yrkesvägledningsfunktionärer har ett gemensamt ansvar, men delvis olika roller, när det gäller information och vägledning till eleverna om framtida studier och arbetsliv.

I grundskolan läroplan (**Lgr 22, 2.6 Skolan och omvärlden**) anges att studie- och yrkesvägledaren, eller den som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning och vara stöd till den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.